

Психофізіологія адаптації персоналу

Калюжна Юлія Вікторівна

к.е.н., ст.викладач кафедри
управління персоналом і
маркетингу

kalyuzhnaya.ju@gmail.com

План лекції

1. Особливості умов професійної діяльності
  2. Завдання вивчення діяльності в екстремальних ситуаціях
  3. Загальний адаптаційний синдром
  4. Закони Єркса-Додсона
-

1. Особливості умов професійної діяльності

«Екстремальність»

стосовно до професій використовується з точки зору санітарно-гігієнічних нормативів, тобто передбачає вплив факторів в межах робочої зони, що можуть викликати гострі отруєння, травми, професійні захворювання, інвалідизацію, загибель людини або виникають для осіб окремих професій при ліквідації аварійних ситуацій на виробництві

Умови праці, що пред'являють підвищені вимоги до працівника

екстремальні

вимагають від працівника значного психічного і фізичного напруження, не завдають працівнику такого безпосереднього збитку, який був би пов'язаний з неможливістю продовжувати виробничу діяльність.

зверхекстремальні

впливають з такою силою, що викликають в організмі працівника патологічні зміни, внаслідок яких він виявляється не в змозі потім виконувати свою роботу.

2. Завдання вивчення діяльності в екстремальних ситуаціях

Виявлення гранично допустимих значень екстремальних впливів на організм

Визначення факторів, що впливають на діяльність працівника в екстремальних умовах

Оцінка функціональних станів організму і психіки працівника, аналіз динаміки цих станів, а також показників його діяльності

Розробка засобів і методів захисту працівників від екстремальних факторів виробничого середовища, нормування, профілактика

Психічні стани працівника

1. Порівняно **стійкі й тривалі у часі стани**. Такі стани визначають ставлення працівника до конкретного виробництва і певного виду праці. Ці стани (задоволеності чи незадоволеності працею, зацікавленість роботою чи байдуже ставлення до неї) відображають загальний психологічний настрій колективу.
2. **Тимчасові, ситуативні стани**, які швидко минають. Ці стани виникають під впливом різних недоліків виробничого процесу або взаємин у колективі.
3. Стани, які виникають **періодично** протягом трудової діяльності. Це такі стани, які **передують початку роботи** (стомленість, сонливість, апатія, підвищена активність тощо)
4. За ознакою **домінування** однієї зі сторін психіки вирізняють такі стани: емоційні, **вольові** (наприклад, стан вольового зусилля), уваги (сконцентрованість, неуважність), натхнення.
5. Є класифікація станів **за рівнем напруження**, адже саме ця ознака найбільш суттєва для ефективної діяльності: помірне, оптимальне, підвищене

Види напруження

інтелектуальне, сенсорне, монотонія,
політонія, фізичне, емоційне,
напруження очікування, мотиваційне,
втомленість.

Чинник, який визначає ефективність
трудової діяльності людини?

3. Загальний адаптаційний синдром

Види адаптації людини

рівень психофізіології людини

фізіологічна і
психологічна
адаптація

рівень функціонування в соціумі

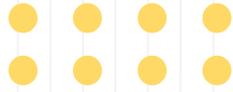
соціальна і
психологічна
адаптація

рівень професіонального функціонування

професійна
адаптація

**“Стрес –
це неспецифічна реакція організму на
будь-яку вимогу ззовні.”**

**“Адаптаційний синдром –
це сукупність адаптаційних реакцій
людини і тварин, що виникають на
значні по силі і тривалості несприятливі
впливу - стрессоров.”**

**– Ганс Сельє канадський вчений, родоначальник
теорії біологічного стресу (1907-1982)**

Три фази стресової реакції за Гансом Сельє

організм продовжує деякий час функціонувати в режимі максимальної напруги сил і захисних механізмів

тривога

перша стадія стресу, в ході якої відбувається розпізнання стресора, мобілізація ресурсів організму і його захисних сил

опір

виснаження

захисні механізми виснажуються і показують свою неспроможність, а рівень життєвих функцій організму істотно знижується, незгодженість

4. Закони Єркса-Додсона

Відносини ефективності діяльності людини, його мотивації, рівня неспання (активність кори головного мозку) та характеру його емоцій висловлюють закони, описані на початку минулого століття американськими вченими Робертом Єрксом і Джоном Додсоном.

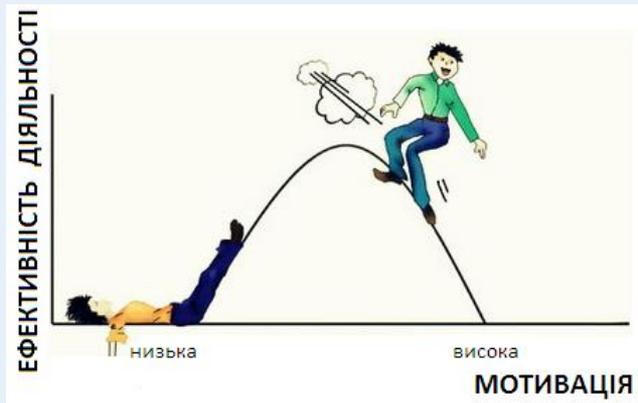
Закони Єркса-Додсона

1

Якість діяльності
залежить від
інтенсивності
мотивації

2

Чим складніша для
суб'єкта виконувана
діяльність, тим
нижчий рівень
мотивації є для неї
оптимальним.

Теми для підготовки презентацій на семінар

1. Психофізіологія професійного відбору.
  2. Адаптація до монотонної і напруженій роботі.
  3. Основи професіографії.
  4. Умови праці. Спеціальна оцінка умов праці.
-

**Дякую за
увагу!**